

Seminaari suvaitsevaisuudesta ja vähemmistöjen kotoutumisesta yhteiskuntaan

Seminar on tolerance and integration of minorities,

Turun yliopisto 3.5.2011

Turun yliopiston oikeustieteellisen tiedekunnan järjestämässä seminaarissa aihetta lähestyttiin ECRIN:n (European Commission against Racism and Intolerance of the Council of Europe) Latvian, Viron, Suomen ja Venäjän maakohtaisten raporttien näkökulmasta. Lisäksi seminaarissa tutustuttiin itse ECRI:in. Ecrin yhteystiedot ovat artikkelin lopussa

ECRI on itsenäinen Eurooppa-neuvoston alainen toimielin, joka on perustettu vuonna 1993. ECRI:n sihteeristön kotipaikka on Strasbourgissa, ja sen puheenjohtajana toimii tällä hetkellä Nils Muižnieks. Hän totesi ECRI:n olevan Euroopan ihmisoikeuksien valvonnan ydin, joka toteuttaa ihmisoikeussopimuksien valvontaa säännöllisillä maakohtaisilla vierailuilla ja säännöllisin väliajoin ilmestyvillä maakohtaisilla raporteilla, parhaiden käytäntöjen jakamisella yleisistä ihmisoikeusteemoista sekä kahdenvälisellä yhteistyöllä jäsenmaiden kanssa.

Kaikilla jäsenvaltioilla on omat maakohtaiset asiantuntijansa, jotka keräävät maakohtaiset aineistot ja kirjoittavat maakohtaiset raportit. Nämä raportit käsittelevät jäsenmaiden yksilöllisiä ja ajankohtaisia ihmisoikeuskysymyksiä sekä vähemmistöjen kotoutumista yhteiskuntaan. Euroopan unionin ihmisoikeustuomioistuin käyttää omissa ratkaisuisaan apuna kyseisiä maaraportteja. Tämä tuo sille uskottavuutta jäsenvaltioissa ja auttaa toimeenpanemaan ECRI:n suosituksia. Puheenjohtaja Muižnieks myönsi, että ECRI:n vaikutukset ja näkyvyys vaihtelevat maittain ja ovat riippuvaisia maiden omasta poliittisesta tilanteesta sekä kansainvälisesti että kotimaassa.

Nils Muižnieks totesi uudenlaisen etnisen syrjinnän ja rasismien kiteytyvän yleiseen toteamukseen, että ”olemme niin erilaisia keskenämme, ettemme voi elää yhdessä.” Maahan muuttaneiden kotoutumista eurooppalaiseen yhteiskuntaan on ryhdytty mittamaan pakollisilla ”kotoutumistesteillä”, kuten kielitaito- ja isäntämaan arvojen omaksumistesteillä sekä pakollisilla kotoutumiskursseilla ja kuinka paljon on vastaanottavan maan väestön kanssa tekemisissä.

Nils Muižnieksin mukaan tämä saattaa johtaa syrjäytymisen ja syrjinnän lisääntymiseen. ECRIN:n vastaukset ongelmaan ovatkin kotoutumisen ”positiiviset rangaistukset” eli maahanmuuttajaa kannustetaan oma-aloitteiseen ja aktiiviseen kotoutumisprosessiin positiivisella palautteella syrjäytymisen ja syrjinnän ehkäisemiseksi sekä positiivisesta kehityksestä, mutta myös mahdollisuuksien antaminen. Tällä hetkellä vähemmistöille esitetään vaatimuksia, mutta samanaikaisesti heille ei anneta mahdollisuuksia täyttää niitä. Vähemmistöiltä vaaditaan esimerkiksi paikallisen kielen hallinta, mutta samanaikaisesti ei järjestetä riittävästi kyseisen kielen opetusta.

Nils Muižnieks esitteli myös kotimaansa Latvian uusimman, kolmannen maaraportin, joka ilmestyi 2008. Latviassa vähemmistöjen kotoutumista on poliittisesti vaikea edistää. Hallituksen yhteisen poliittisen tahdon puute on johtanut heikkoon kotoutumispolitiikkaan, joka puolestaan vaikuttaa suoraan ongelmien hoitoon. Taloudellinen taantuma on heikentänyt tilannetta entisestään, kun hallitus on joutunut leikkaamaan valtion budjettia.

Prof. Raivo Vetik esitti kommentit ECRI:n Viron neljännessä maaraportista vuodelta 2010. Viron venäläinen vähemmistö on muuttunut poliittiseksi kysymykseksi. Kaikesta huolimatta keskenään erilaisen etnisen taustan omaavien ihmisten keskinäinen kanssakäyminen ja molemminpuolinen erilaisen taustan tunnustaminen ovat lisääntyneet. Vironvenäläisten viron kielen taito on myös parantunut. Toive saada Viron kansalaisuus on kuitenkin heikentynyt ilman kansalaisuutta Virossa elävien maahanmuuttajien keskuudessa, vironvenäläisten keskuudessa luottamus Viron valtioon ja sen instituutioihin on heikentynyt sekä etnisten ryhmien välinen sosio-ekonominen eriarvoisuus on lisääntynyt. Raivo Vetik totesi ECRI:n raporttien auttavan ratkomaan paikallisia ongelmia.

Prof. Lauri Hannikainen kommentoi Suomen kolmatta maaraporttia vuodelta 2007. Kokonaisuudessaan Suomen raportti on suhteellisen positiivinen ra-

portti. Suurimpana positiivisena kehityksenä on katava syrjinnän kieltävä lainsäädäntö sekä hallituksen omaksuma rasismien ja etnisen syrjinnän vastainen politiikka. Turvapaikanhakijoiden turvapaikkamenettely, heidän kohtelu sekä väliaikaisen oleskeluluvan saanti ovat vastaavasti suurimpia raportissa mainittuja huonoja puolia.

Prof. Alexander Salenko kertoi oman näkemyksensä Venäjän kolmannelta maaraaportista vuodelta 2006. Kolmannen raportin positiivisia puolia ovat tavoitteet estää syrjintä työelämässä sekä rikoslain tavoitteet vastustaa etnistä syrjintää, rasismia ja ekstremismia. Kuitenkaan ECRI:n lukuisista kehotuksista huolimatta saavutuksia ei toteuteta käytännössä. Venäjällä olisikin kiireellinen tarve erilaisten mitauskäytäntöjen sekä mittavälineiden käyttöönotolle. Ilman kansalaisuutta elävien sekä maahanmuuttajataustaisten työntekijöiden aseman parantaminen kuuluvat myös raportin listaamiin parannettaviin asioihin. Alexander Salenko totesi Venäjän olevan kyllä hyvin avoinna maahanmuuttajille, mutta toisaalta tämä asenne koskee ainoastaan entisen Neuvostoliiton alueelta tulevia muuttajia. ECRI:n raportista esiin nousseita ongelmia ovat myös näkyvien vähemmistöjen tilanne sekä Venäjältä puuttuva rasismien vastainen hallinnollinen yksikkö. ECRI:n suosituksista huoli-

matta Venäjä ei ole ratifioinut kansainvälisiä ihmisoikeussopimuksia. Venäjällä myös rasistiset hyökkäykset ja mielenilmaukset ovat lisääntyneet, kuten ”Venäjä venäläisille”. Venäjällä kuka tahansa voi leimautua ekstremistiksi, koska valtio määrää, mitkä materiaalit ja aineistot päätyvät ääriaineistojen listalle.

Seminaari oli mielenkiintoinen ja avartava. Kaikissa yhteiskunnissa on omat yksilölliset ongelmansa maahanmuuttajien ja vähemmistöjen kanssa. ECRI:n maakohtaiset raportit painottuvatkin sen jäsenvaltioissa esiintyviin yksilöllisiin hyviin puoliin sekä ongelmakohtiin. ECRI:n maakohtaisia raportteja käytetään sekä korkeammalla Euroopan unionin hallinnossa päätöksenteon apuvälineenä, mutta myös jäsenvaltioissa käytännön tasolla. ECRI:n maakohtaiset raportit ovatkin keskenään vertailtavissa ja muiden maiden raporteista voi omaksua kyseisten maiden parempia menettelytapoja.

ECRI:n kotisivut löytyvät osoitteesta: <http://www.coe.int/ecri>. ECRI:n kotisivuilta löytyvät myös maakohtaiset raportit sekä suomeksi että jäsenvaltioiden omilla virallisilla kielillä.

Johanna Malmi

Ihmismaantieteen opiskelija

Turun yliopisto, Maantieteen ja geologian laitos

Otamme vastaan lahjoituksia

Siirtolaisuusinstituutilla on sääntöjensä mukaan oikeus ottaa vastaan lahjoituksia ja testamentteja Suomesta ja ulkomailta.

Aikaisemmin saamansa lahjoitukset instituutti on sijoittanut mm. tutkimusrahaansa, josta tuetaan vuosittain suomalaiseen siirtolaisuuteen liittyvää tutkimusta, dokumentaatiota ja konferenssitoimintaa.

Instituutissa ylläpidettävä siirtolaisuusarkisto ottaa myös vastaan lahjoituksena erilaisia dokumentteja jälkipolville säästettäväksi. Tällaista materiaalia ovat mm. käsikirjoitukset, kirjeet, valokuvat, äänilevyt ja pienimuotoiset tarve-esineet.

Yhteydenotot:

Johtaja Ismo Söderling,
Arkistonhoitaja Jarno Heinilä,

isoder@utu.fi
jshein@utu.fi

+358-50-511 3586
+358-2-28 404 60